

Nr 179.

Av herr **Holmström**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till manskapsavlöningsreglemente m. m.

Genom proposition nr 127 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen ett förslag till avlöningsreglemente för fast anställt manskap vid försvarsväsendet. Förslaget innefattar bland annat bestämmelser om rätt för beställningshavare tillhörande löneplanen Ma att komma i åtnjutande av avskedspremie. Däri föreskrives följande: »Avskedspremie tillkommer sådan beställningshavare i någon av lönegraderna Ma 2 och 3, som efter en anställningstid av minst 6 år avgår från den fasta anställningen utan att erhålla vare sig ny anställning i manskapsbeställning vid samma eller annan avdelning av krigsmakten eller ock sådan befattning i statens tjänst, å vilken civila eller militära tjänstepensionsreglementet äger tillämpning.

Premien utgår med 600 kronor till den, som kan räkna sex men ej nio års anställning, och med 800 kronor till den, som kan räkna minst nio års anställning.»

Beträffande den högre avskedspremien gäller för närvarande, att densamma utgår med ett belopp av 700, 1,000 eller 1,100 kronor, beroende på det truppförband (motsv.), vid vilket den fasta anställningen innehafts. Vid flertalet truppförband (motsv.) utgår premien för närvarande med ett högre belopp, än som skulle bliva förhållandet vid ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag härutinnan. Ehuru avskedspremien ursprungligen kan sägas ha tillkommit för att stimulera intresset att taga fast anställning vid sådana truppförband, som varit särskilt svårrekryterade, har dock premien alltmera kommit att få karaktären av en ekonomisk hjälp för ordnandet av övergången till civil anställning för dem, som efter lång tjänstetid lämna den militära anställningen utan att erhålla mera stadigvarande anställning i statens tjänst. Denna omständighet gör det naturligtvis angeläget, att hjälpen blir så effektiv som möjligt, och det kan på mycket goda grunder ifrågasättas, huruvida en avskedspremie av 800 kronor innebär den hjälp till ordnandet av civilanställning, som bör vara det egentliga syftet med premien. Från denna utgångspunkt är en höjning av det högre avskedspremiebeloppet i hög grad önskvärt.

Önskemål om en höjning av avskedspremiebeloppen ha, jämsides med en förändring beträffande grunderna för förmånens utbetalande, sedan lång tid tillbaka från skilda håll blivit framförda. Försvarsväsendets Underbefälsförbund framlade redan till 1930 års försvarskommission förslag om tre avskedspremier, av vilka den lägsta premien skulle utgå med 700 kronor efter minst sex års tjänst, den mellersta med 1,100 kronor efter minst nio års tjänst samt den högsta med 1,500 kronor efter tolv års tjänst. Premierna ansågos nämligen

med visst fog skola ersätta genom statens försorg ordnad civilanställning av stadigvarande natur, varför de avgående vore i behov av effektivast möjliga ekonomiska hjälp. Icke minst sistnämnda förhållande, att avskedspremierna ersätta genom statens försorg ordnad civilanställning, gör det angeläget att förmånens belopp sättes så högt, att förmånen verkligen kommer till avsedd nytta. Den i förhållande till statstjänsten i övrigt säregna anställningsform, som ansetts böra tillämpas beträffande det fast anställda manskapet, gör att man här praktiskt taget har att göra med från sitt yrke utrationaliserade individer, vilkas yrkesutbildning dessutom är av sådan natur, att densamma i regel icke är gångbar på den civila arbetsmarknaden.

Vid remissbehandlingen av 1936 års lönekommittés förslag till nytt manskapsavlöningsreglemente yrkade åtskilliga militära myndigheter på en höjning av det högre avskedspremiebeloppet. Särskilt har framhållits att den högre avskedspremien vid marinen bör bibehållas vid 1,000 kronor. Detta motiveras dels av att marinen brottas med rekryteringssvårigheter, dels att det är av vikt för marinen att få i tjänst behålla äldre manskap. Sistnämnda förhållande, vilket sammanhänger med den tekniskt betonade tjänsten vid marinen, gör det alltså angeläget, att man söker animera vissa beställningshavare att kvarstå relativt lång tid i tjänst. Jämväl vid övriga försvarsgrenar torde för vissa specialbefattningar fordras tillgång på äldre rutinerat underbefäl.

Man skulle givetvis kunna animera ett större antal underbefäl att kvarstanna i tjänst genom att inrätta ytterligare ett antal beställningar för underofficerare. Emellertid torde förutsättningarna härför få bedömas som små, vartill kommer, att man inom vissa specialtjänstegrenar ändock icke skulle kunna åstadkomma sådana befordringsmöjligheter, som stimulerade det fast anställda manskapet till ett kvarstående i tjänst. Den valda proportionen mellan den lägre och den högre avskedspremien gör det sannolikt, att de beställningshavare, som anse sig icke kunna påräkna befordran till underofficerare, lämna den militära tjänsten vid en så tidig levnads- och tjänsteålder som möjligt. Härigenom motverkas, till förfång för den militära tjänstens effektivitet, strävandena att under en längre tid bibehålla särskilt skickliga underbefäl i tjänst. Genom en höjning av det högre avskedspremiebeloppet synes det emellertid troligt, att åtskilliga beställningshavare skulle finna det mer än eljest med eget intresse förenligt att under ytterligare något eller några år ägna sig åt militärtjänsten.

Jag får därför hemställa,

att riksdagen måtte vidtaga den ändringen i Kungl. Maj:ts förslag till nytt manskapsavlöningsreglemente, att avskedspremie till den, som kan räkna minst nio års anställning, fastställas till ett belopp av 1,000 kronor.

Stockholm den 1 april 1940.

Nils Holmström.